

ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรม การศึกษาความเป็นไปได้โครงการ กับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

จารุณีย์ นิมิตศิริวัฒน์*

การก่อสร้างอาคารโดยทั่วไป ในประเทศไทยต้องผ่านขั้นตอนตรวจสอบแบบก่อสร้างและออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร โดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ทั้งอาคารประเภทที่อยู่อาศัย อาคารสาธารณะ อาคารขนาดใหญ่ อาคารหลากหลายประเภทมีการใช้งานแตกต่างกัน มีข้อกำหนดหรือเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุญาตใช้อาคารภายหลังที่มีการออกแบบก่อสร้างอาคารแล้วของแต่ละประเภทอาคารโดยตรง โดยเฉพาะอาคารที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยของมนุษย์ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับสาธารณะหรือมีผลกระทบรุนแรง เช่น กฎกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ.2545 กฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบกิจการโรงแรมหรือที่พัก ประเภทและระบบความปลอดภัยของโรงแรมที่พัก และอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับการอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบกิจการโรงแรม พ.ศ.2550 นอกเหนือจากกฎหมายการพิจารณาอนุญาตใช้อาคารตามประเภทอาคารดังกล่าวแล้ว อาคารสาธารณะที่มีขนาดพื้นที่ใช้สอยจำนวนมาก อาคารที่มีการใช้สอยในลักษณะการชุมนุมคน อาคารที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนและสภาพแวดล้อม อาคารดังกล่าวพึงได้รับการตรวจสอบรายละเอียดองค์ประกอบโครงการ การออกแบบสถาปัตยกรรม แผนและวิธีการก่อสร้าง และการใช้งานอาคารภายหลังการก่อสร้าง ก่อนการอนุญาตก่อสร้างหรือก่อนการอนุญาตใช้งานอาคาร โดยกระบวนการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมจากการอนุญาตก่อสร้างอาคารหรือขออนุญาตใช้งานอาคารโดยทั่วไป ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติรักษาและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้กำหนดขอบเขตอาคารที่ต้องดำเนินการวิเคราะห์ผลกระทบฯ ตามประเภทและขนาดพื้นที่ใช้สอยในอาคารครอบคลุมถึงโครงการอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่ อาคารสาธารณะและที่พักอาศัย เช่น โรงแรมหรือที่พักสถานตากอากาศตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมขนาด 80 ห้องขึ้นไป อาคารที่อยู่อาศัยรวมตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารขนาด 80 ห้องขึ้นไป อาคารที่ใช้ประกอบธุรกิจค้าปลีกหรือค้าส่งขนาด 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป อาคารที่ตั้งใกล้พื้นที่อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ โดยมีคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านอาคาร การจัดสรรที่ดิน และบริการชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ เช่น ด้านสถาปัตยกรรม ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อมเมืองและผังเมือง ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทำหน้าที่พิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการนั้น ๆ จึงกล่าวได้ว่าคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ เป็นผู้แทนของหน่วยงานราชการ ตัวแทนด้านวิชาการหรือวิชาชีพ ในกระบวนการมีส่วนร่วมตรวจสอบรายละเอียดองค์ประกอบโครงการ การออกแบบ การก่อสร้างและการใช้ประโยชน์อาคารสถาปัตยกรรม

*อาจารย์ประจำ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กระบวนการวิจัยในการศึกษาความเป็นไปได้การออกแบบสถาปัตยกรรม

การศึกษาความเป็นไปได้โครงการในการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม เป็นขั้นตอนก่อนการออกแบบเพื่อคาดการณ์ลักษณะการดำเนินการโครงการ ศักยภาพการพัฒนาที่ดิน งบประมาณการลงทุนและการบริหารโครงการ กำหนดรายละเอียดองค์ประกอบโครงการ และแนวทางการเลือกใช้วัสดุและวิธีการก่อสร้าง การศึกษาความเป็นไปได้โครงการเป็นกระบวนการปฏิบัติวิชาชีพ ที่มีรูปแบบหรือขั้นตอนการดำเนินการแตกต่างกันไปตามข้อตกลงการรับงานระหว่างเจ้าของโครงการและสถาปนิก ขนาดและประเภทโครงการ และพฤติกรรมของสถาปนิกในการปฏิบัติวิชาชีพ การศึกษาความเป็นไปได้โครงการด้วยกระบวนการรวบรวมข้อมูล การศึกษา วิเคราะห์ด้วยขั้นตอนเช่นเดียวกับวิธีการวิจัย เป็นการดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้โครงการวิธีการหนึ่งในการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และเกณฑ์การตัดสินใจในการออกแบบสถาปัตยกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้สอยโครงการ ความต้องการด้านผลตอบแทนการลงทุนและความต้องการทางสังคมวัฒนธรรม ดังที่ Edith Cherry กล่าวไว้ดังนี้

“We defined architectural programming as research and decision-making process that defines the problem to be solved by design”

(Edith, 1998, หน้า 18)

กระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีการศึกษาความเป็นไปได้โครงการ นำไปสู่การกำหนดรายละเอียดองค์ประกอบโครงการโดยมุ่งเน้นกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหาการออกแบบในรูปแบบการศึกษาวิจัย สอดคล้องกับข้อเสนอแนวทางการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมและการออกแบบโดย William Pena ซึ่งสรุปขั้นตอนในการจัดทำรายละเอียดองค์ประกอบโครงการโดยการกำหนดเป้าหมายแนวความคิดรวบยอดจากความเป็นไปได้โครงการได้เป็น 5 ขั้นตอน และสร้างชุดคำถามเพื่อช่วยในการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น กำหนดขอบเขตประเด็นในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อกำหนดรายละเอียดองค์ประกอบโครงการดังนี้

ตารางที่ 1 ขั้นตอนและชุดคำถามการศึกษาความเป็นไปได้และการกำหนดรายละเอียดองค์ประกอบโครงการ

ขั้นตอน	คำถาม
กำหนดเป้าหมาย	อะไรคือสิ่งที่ลูกค้า (เจ้าของโครงการ) ต้องการบรรลุผล และทำไม
แสวงหาข้อเท็จจริง	อะไรคือข้อมูลที่เรา (สถาปนิก/ผู้กำหนดรายละเอียดองค์ประกอบโครงการ) รู้ และข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นให้ประโยชน์อะไร
สร้างแนวความคิด	ลูกค้า/เจ้าของโครงการจะบรรลุผลตามเป้าหมาย อย่างไร
ตรวจสอบความจำเป็น	จำนวนงบประมาณ ขนาดพื้นที่ที่ต้องการ และระดับคุณภาพ (โครงการ) เป็นอย่างไร
หลีกเลี่ยงปัญหา	อะไรคือเงื่อนไขสำคัญที่มีผลกระทบต่อารออกแบบอาคาร แนวทางการออกแบบที่ควรใช้ทั่วไปคืออะไร

(Pena และ Parshall , 2001, หน้า 25)

ขั้นตอนและชุดคำถามการศึกษาความเป็นไปได้และการกำหนดรายละเอียดองค์ประกอบโครงการ 5 ขั้นตอน เป็นการศึกษาข้อมูลที่มีความยืดหยุ่น การดำเนินการไม่จำเป็นต้องดำเนินตามลำดับขั้น แต่แต่ละขั้นตอนมีประเด็นสำคัญ 4 ประเด็นที่ต้องตระหนักถึง คือ การใช้สอย รูปแบบ เศรษฐกิจ และ เวลา ดังต่อไปนี้

- 1) การใช้สอย การกำหนดการใช้งานของอาคาร ซึ่งสัมพันธ์กับกิจกรรม ความสัมพันธ์ของพื้นที่ ปริมาณและบุคลิกลักษณะของผู้ใช้สอย
- 2) รูปแบบ การรับรู้ทางกายภาพและความรู้สึกของโครงการหรืออาคารในปัจจุบันและในอนาคต โดยสัมพันธ์กับที่ตั้งโครงการ สภาพแวดล้อม คุณภาพของที่ว่าง และโครงสร้าง

- 3) เศรษฐกิจ งบประมาณเริ่มต้นโครงการ คุณภาพของโครงสร้าง งบประมาณดำเนินการ และต้นทุนค่าใช้จ่ายตลอดอายุการใช้งานอาคาร
- 4) เวลา การจัดการที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของเหตุการณ์ในอดีต การเปลี่ยนแปลงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในปัจจุบัน และการคาดการณ์ถึงอนาคต

(Pena และ Parshall , 2001, หน้า 30)

การศึกษาความเป็นไปได้และกำหนดรายละเอียดองค์ประกอบโครงการในลักษณะของการศึกษาวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างวิทยาการด้านการจัดการโครงการ การก่อสร้าง และศิลปะการออกแบบสถาปัตยกรรม โดยลำพังสถาปนิกหรือเจ้าของโครงการมีความสามารถในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นไปได้โครงการ อสังหาริมทรัพย์หรืออาคารขนาดใหญ่ได้ไม่ครอบคลุมในทุกด้าน การศึกษาความเป็นไปได้โครงการในกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมจึงพึงเป็นกระบวนการศึกษาร่วมกันของผู้มีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์สาขาวิทยาการด้านต่าง ๆ เช่น นักการตลาด วิศวกร ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาความเป็นไปได้โครงการสามารถกำหนดรายละเอียดโครงการได้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ คาดการณ์การดำเนินโครงการก่อนและหลังการมีโครงการได้ใกล้เคียงที่สุด

ความสอดคล้องกันระหว่างการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับการศึกษาความเป็นไปได้โครงการ

การเปรียบเทียบประเด็นการศึกษาในแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กับกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรม การศึกษาความเป็นไปได้โครงการในลักษณะของการศึกษาวิจัย พบว่ากระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมมีลักษณะการศึกษาและขอบเขตการศึกษาใกล้เคียงกัน กล่าวคือการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญในการออกแบบที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนก่อนการออกแบบ ความเป็นไปได้โครงการ รายละเอียดองค์ประกอบโครงการ การออกแบบสถาปัตยกรรม ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการระหว่างการก่อสร้าง การดำเนินการโครงการ และมาตรการหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบ ๆ ที่เกิดจากการก่อสร้างและการใช้ประโยชน์ของอาคาร โดยเฉพาะประเด็นสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ 2) คุณค่าต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ 3) สภาพแวดล้อม ดังผลการศึกษาของ จารุณีย์ นิมิตศิริวัฒน์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับการออกแบบสถาปัตยกรรม : โรงแรมตากอากาศชายทะเล จังหวัดภูเก็ต” ดังนี้

ตารางที่ 2 ประเด็นการศึกษาระหว่างการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กับการออกแบบสถาปัตยกรรม

ประเด็นการศึกษา	การออกแบบสถาปัตยกรรม	การวิเคราะห์ผลกระทบฯ
คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์		
รายละเอียดพื้นที่และการใช้สอยอาคาร	√	√
ลักษณะเฉพาะในการใช้สอยอาคาร	√	√
โครงสร้าง และวัสดุ	√	√
ระบบอาคารและสาธารณูปโภค	√	√ (และบริเวณโดยรอบ)
ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและการลงทุน	√	√

ตารางที่ 2 ประเด็นการศึกษาระหว่างการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กับการออกแบบสถาปัตยกรรม

ประเด็นการศึกษา	การออกแบบสถาปัตยกรรม	การวิเคราะห์ผลกระทบ
คุณค่าต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์		
สุนทรียภาพ	√	√ (และพื้นที่ใกล้เคียง)
ความสอดคล้องกับทัศนียภาพ	√	√
ความปลอดภัยของอาคารและผู้ใช้สอย	√	√ (และชุมชนใกล้เคียง)
ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งธรรมชาติสถาน	√	√
ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน วิถีชีวิต	√	√
สภาพทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง	√	√
สภาพแวดล้อม		
สภาพแวดล้อมเดิมบริเวณที่ตั้งโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง	√	√
สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง	√	√
สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียงระหว่างการก่อสร้าง	√	√
สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียงภายหลังการใช้งานอาคารและโครงการ	√	√

ประเด็นการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการศึกษาความเป็นไปได้โครงการด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ เป็นประเด็นการพิจารณาที่มีความสำคัญเป็นอันดับต้น มีข้อกำหนดทางกฎหมายชัดเจนเมื่อเทียบกับประเด็นด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์และด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวข้องกับขนาดพื้นที่ใช้สอยและการกำหนดขนาดมิติของพื้นที่ต่าง ๆ เช่น กฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ข้อ 19 กำหนดขนาดพื้นที่ภายในแต่ละหน่วยที่ใช้เพื่อการอยู่อาศัยในอาคารที่อยู่อาศัยรวมไม่น้อยกว่า 20 ตารางเมตร ข้อ 21 ช่องทางเดินในอาคารที่พักอาศัยรวมต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ดังนั้นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้โครงการด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์จึงมีเกณฑ์มาตรฐานจากข้อกำหนดเป็นพื้นฐานในการพิจารณาและกำหนดรายละเอียดองค์ประกอบโครงการ อีกทั้งสามารถแสดงผลการออกแบบสถาปัตยกรรม ด้วยรูปผังพื้นที่ และข้อมูลเปรียบเทียบกับข้อกำหนดเพื่อความชัดเจนในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น อัตราส่วนพื้นที่อาคารต่อแปลงที่ดินโครงการ (Floor Area Ratio) ของโครงการ Waterfront Condominium Pattaya ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการที่คณะกรรมการฯมีมติเห็นชอบรายงานฯ ได้ระบุอัตราส่วนพื้นที่อาคารต่อแปลงที่ดินได้เป็น 9.99 : 1 อยู่ภายใต้ข้อกำหนดอัตราส่วน 10 : 1 ในกฎกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ.2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ประเด็นการศึกษาด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ เป็นการศึกษาความเป็นไปได้โครงการและการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีประเด็นการศึกษาที่ไม่มีเกณฑ์หรือข้อกำหนดกฎหมายชัดเจน การศึกษาข้อมูลและการวิเคราะห์จำเป็นต้องใช้ความรู้ด้านวิชาการหรือวิชาชีพเฉพาะด้านนั้นๆ เช่น การวิเคราะห์ผลกระทบการมองเห็นภายหลังการมีโครงการในพื้นที่ การประเมินคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชุมชนหรืออาคารที่อยู่ใกล้เคียงที่ตั้งโครงการ โดยเฉพาะการวิเคราะห์คุณค่าต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ของโครงการที่ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ระบุในเอกสารแนบท้ายประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ โดยเฉพาะการวิเคราะห์คุณค่าต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ด้านสุนทรียภาพและความสอดคล้องกับทัศนียภาพ ดำเนินการโดยการสำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการด้วยการเปรียบเทียบทัศนียภาพแวดล้อมโครงการก่อนมีโครงการ และสภาพจำลองทัศนียภาพแวดล้อมภายหลังการสร้างโครงการแล้ว และการพิจารณาโดยคณะกรรมการผู้ชำนาญการซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญในด้านการวิเคราะห์สุนทรียภาพและทัศนียภาพ เช่นผู้ทรงคุณวุฒิด้านสถาปัตยกรรม ด้านสิ่งแวดล้อมเมืองและผังเมือง ดังนั้นการพิจารณาประเด็นด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ด้านสุนทรียภาพและความสอดคล้องกับทัศนียภาพ เป็นการพิจารณาจากผลของการปฏิบัติวิชาชีพการออกแบบสถาปัตยกรรมโดยตรง

ประเด็นการศึกษาด้านสภาพแวดล้อม เป็นการรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพและนิเวศวิทยาก่อนการมีโครงการ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการมีโครงการ มาตรการติดตามและการตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการให้อยู่ในระดับมาตรฐานที่กำหนดด้วยกฎหมายหรือมาตรฐานวิชาการ เช่น มาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งเป็นต้น โดยเฉพาะโครงการที่ตั้งในพื้นที่มีทรัพยากรธรรมชาติหรือมีระบบนิเวศวิทยาที่ชัดเจน มีความสำคัญและอ่อนไหวต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น ชายทะเล พื้นที่ลุ่มน้ำหลัก เป็นต้น ซึ่งข้อมูลด้านทรัพยากรและนิเวศวิทยาเป็นข้อมูลที่สำคัญที่พึงตระหนักถึงในการศึกษาความเป็นไปได้โครงการในด้านวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ และการกำหนดรายละเอียดองค์ประกอบโครงการในการออกแบบสถาปัตยกรรม นอกเหนือจากการวิเคราะห์ที่ตั้งโดยทั่วไปในพื้นที่ที่ไม่ปรากฏทรัพยากรหรือนิเวศวิทยาที่สำคัญ อย่างพื้นที่ในเมือง

บทสรุป

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมอยู่ในการปฏิบัติวิชาชีพสถาปนิกในขั้นตอนก่อนการออกแบบการวิเคราะห์และการศึกษาความเป็นไปได้โครงการ การกำหนดรายละเอียดการออกแบบ และการปฏิบัติวิชาชีพภายหลังการออกแบบในการแสดงภาพจำลองของอาคารและรายละเอียดการออกแบบในพื้นที่ตั้ง การเสนอทางเลือกเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการก่อสร้างและการใช้งานอาคาร ดังนั้นการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจึงไม่ใช่อุปสรรคหรือเป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ดำเนินไปตามกระบวนการศึกษาวิจัย ตระหนักถึงข้อพึงระวังในการออกแบบ และการออกแบบสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานหรือข้อกำหนด ตามกฎหมาย กล่าวคือรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นการรายงานผลของการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม ตั้งแต่การศึกษาความเป็นไปได้โครงการ ตลอดจนการคาดการณ์และกำหนดมาตรการติดตามผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะโครงการอาคารสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ เช่น อาคารที่มีพื้นที่ใช้สอย 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป เป็นต้น อาคารที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรุนแรง เช่น โรงพยาบาล เป็นต้น อาคารที่ตั้งในพื้นที่อ่อนไหวต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่น อาคารที่ตั้งใกล้พื้นที่อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ ชายหาด ริมฝั่งทะเลสาบ เป็นต้น สถาปนิกหรือเจ้าของโครงการพึงศึกษาความเป็นไปได้โครงการควบคู่กับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และกำหนดเกณฑ์การออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยง และเตรียมมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ได้ในระยะเริ่มต้นโครงการ โดยไม่ต้องดำเนินกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมแล้วเสร็จก่อนจึงเริ่มต้นกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังที่ปฏิบัติในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อการออกแบบสถาปัตยกรรมที่สัมฤทธิ์ผล หลีกเลี่ยงหรือลดการออกแบบที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดขั้นตอนและเวลาในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมลงได้

เอกสารอ้างอิง

Cherry Edith. *Programming for Design: From Theory to Practice* . United Stated of America : John Weily and sons, 1998.

William M. Pena and Steve A. Parshall . *Problem Seeking an Architectural Programming Primer*. New York : John Wiley and sons,inc, 2001.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กองส่งเสริมและเผยแพร่. *กฎกระทรวงฯ ประกาศกระทรวงฯ ประกาศกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ออกตามความใน พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535*. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายพัฒนาและผลิตสื่อ, (น.ป.ป.)

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. *พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535*. (น.ท.ป.): กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, (น.ป.ป.)

จารุณีย์ นิมิตศิริวัฒน์. *ความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมกับการออกแบบสถาปัตยกรรม : โรงแรมตากอากาศชายทะเล จังหวัดภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.